פחות פקקים מאשר חמישים מכוניות, אלא בהיבט של זיהום האוויר - האגזוז האחד של האוטובוס, שממנו נפלט זיהום המנוע, מזהם הרבה פחות מאשר חמישים אגזוזים של רכב פרטי.

האמנם?

אין ספק שזיהום האוויר שנוצר מכלי התחבורה בתוך העיר, מזיק לבריאות. הוא מזיק אף יותר ממגורים באזור שבו יש מפעלי תעשיה.

"מבין כל גורמי הסיכון הסביבתיים שקיימים, כמו תברואה לקויה או מחסור במים, זיהום האוויר הוא המשפיע ביותר על בריאות האוכלוסייה בכל העולם, וגם בישראל", אומר **אמיר זלצברג**, ראש תחום תחבורה במשרד להגנת הסביבה. "בריכוזי האוכלוסייה בערים ובמטרופולינים, הגורם המכריע הוא הזיהום שנפלט מכלי הרכב הנוסעים באזור. ומדוע הזיהום מכלי הרכב גרוע יותר מהזיהום התעשייתי? מכיוון שתחנות הכוח והמפעלים, שהם בהחלט גורמי סיכון ניכרים, בדרך כלל לא נמצאים במרכז העיר. הזיהום שלהם נפלט מארובות בגובה של עשרות עד מאות מטרים, באזור מרוחק יחסית. לעומת זאת, האגזוזים מכלי התחבורה פולטים עשן בגובה כמה סנטימטרים, לעיתים ממש לתוך הפנים, ולכן הם מזיקים יותר. כשעורכים מדידות בערים, ניכר זיהום אוויר כבד במיוחד בריכוזי התחבורה, וישנן חריגות מהתקנים הקבועים בחוק".

האם תחבורה ציבורית מזהמת יותר או פחות?

"תחבורה ציבורית היא חיובית מאוד ובעלת חשיבות רבה. עם זאת, צריך לשים לב שהיום התחבורה הציבורית בישראל 'נשלטת' על ידי אוטובוסים, כלומר הם כלי התחבורה המרכזיים, וכל האוטובוסים בישראל הם כולם מונעי דיזל, וחלקם אפילו מונעים בדיזל ישן".

זלצברג מציין בעיה נוספת: "גם פעילות הנסיעה של האוטובוסים, שכוללת עצירות תכופות בתחנות, אינה מיטיבה בלשון המעטה עם איכות האוויר. הפליטה של מנועי הדיזל לאחר העצירה בתחנה, מגבירה את המזהמים בעת ההתנעה מחדש. בו בזמן יש כל הזמן תנועה של אנשים מסביב. האוטובוסים עוברים בשכונות וברחובות הצפופים, ומהווים גורם משמעותי ולא זניח בכלל לזיהום, גם כלפי ציבור הנוסעים וגם כלפי האוכלוסייה המתגוררת בסביבה".

זה נבדק?

"בהרבה מקומות שיש בהם נתיבי תחבורה ציבורית, אנחנו מודדים חריגות מן התקנים באמצעות הצבת תחנת ניטור מיוחדות. יש תחנה כזו ברחוב ז'בוטינסקי בבני ברק, ברחוב אלנבי בתל אביב, ברחוב הרצל בראשון לציון, ברחוב העצמאות בחיפה וגם ברחוב בר אילן בירושלים. בכל הנתיבים שיש באופן תדיר עומסי תנועה של אוטובוסים, נמצא גם זיהום אוויר גבוה".

הנתונים הללו מהווים פרדוקס מול הגישה הרווחת, המעודדת שימוש בתחבורה ציבורית כדי להפחית את

הרכבת התחתית בחיפה. בתוך פיר הרכבת התחתית הזיהום גדול עוד יותר